شهرآرا
www.shahraraonline.com
سه‌شنبه ۲۱ آذر ۱۳۹۶ | شماره ۲۴۳۱

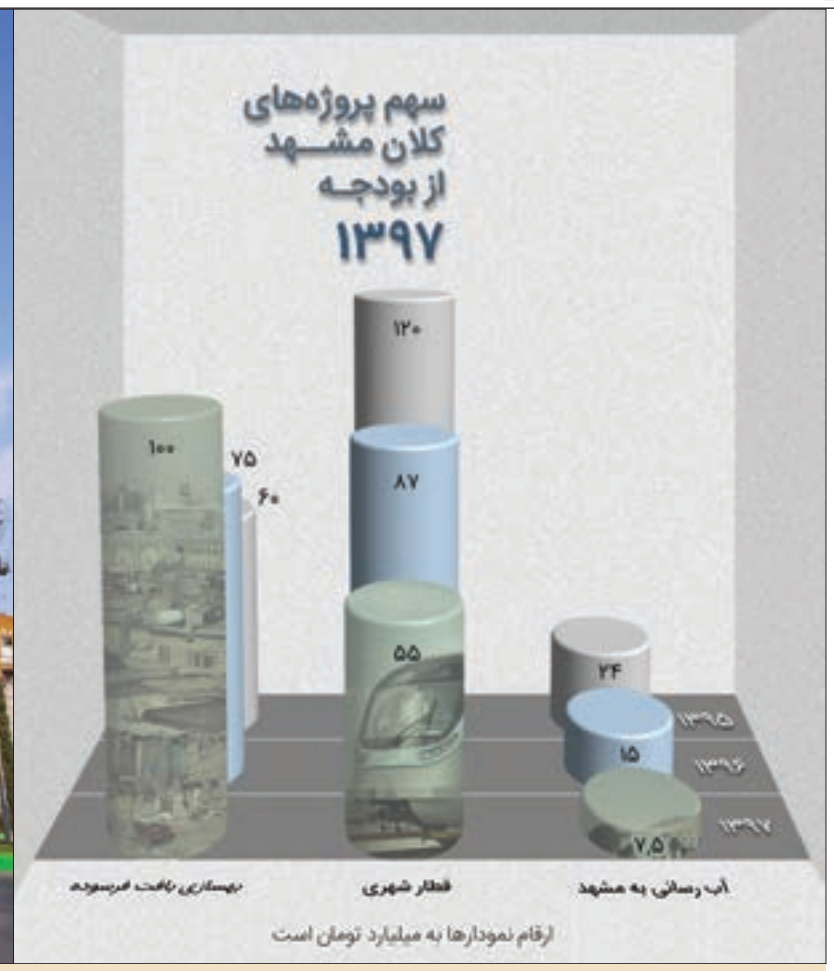

عکس کتابخانه مرکزی مشهد

ردیف‌های لایحه بودجه ۹۷ هم گره کور طرح‌های عمرانی مشهد را باز نمی‌کند

بخت بد پروژه‌های زخمی

محدثه شوشتری- پروژه‌های بزرگ شهرمان افتتاح نشده، پیر می‌شوند! عمر مفیدشان را در دوران طولانی ساخت می‌گذرانند و هنوز به افتتاح نرسیده، کلنگی می‌شوند. خیلی بخت با آن‌ها یار باشد و سهمی از اعتبارات قطره‌چکانی دولتی ببرند، شاید به یک دهه نرسیده تکمیل شوند، وگرنه در چرخه یک دهه، دو دهه و حتی نیم‌قرن برای ساخت، معطل می‌مانند.

طرح بازسازی و توسعه پیرامون حرم مطهر رضوی نزدیک به نیم قرن، کتابخانه مرکزی مشهد ۲۱ سال، طرح شبکه آب و فاضلاب مشهد (اگو) ۲۴ سال، ساختمان ۱۲ طبقه مرکز فرهنگی و رفاهی فرهنگیان ۲۳ سال، برقی‌سازی راه‌آهن مشهد تهران ۱۴ سال، احداث متروی مشهد-گلبهار ۱۳ سال، راه‌آهن مشهد-گرگان ۱۲ سال، آزادراه حرم تا حرم ۷ سال، بیمارستان شماره دو امداد و نجات مشهد ۷ سال، پروژه‌های استحصال و مدیریت آب ۱۵ سال و صدها پروژه ریز و درشت دیگر، فقط مشتی از خروار پروژه‌های نیمه‌کاره مشهد هستند، پروژه‌هایی که ذات آن‌ها بیشتر به تصمیم‌های خلق‌الساعه و بدون برنامه مسئولانی برمی‌گردد که فقط برای نمایش و پُز عمومی و پرکردن بیلان کاری، کلنگ زده‌اند و با خوردن کفگیر اعتبارات به ته دیگ، بلاتکلیف مانده‌اند.

در لایحه بودجه سال ۹۷، ردیف ۳ میلیارد تومانی برای احداث آن آمده است که با تخصیص صددرصدی این اعتبار، باز هم مسیر احداث این آزادراه هموار نخواهد شد. شاید تنها امید به سرمایه‌گذار و مشارکت خصوصی باشد که برای این پروژه و پروژه‌های دیگر بارها مطرح شده است، اما با این تدبیر هم هنوز پای سرمایه‌گذاری به این طرح باز نشده است.

■

آزادراه حرم تا حرم بعد از ۷ سال در اول راه

آزادراه حرم تا حرم که قرار بود زائران مشهد را به قم و زائران قم را به مشهد برساند، با گذشت هفت سال از زمان آغاز عملیات اجرایی آن، هنوز اول راه است و حتی یک کیلومتر از آن در مسیر خراسان‌رضوی آماده بهره‌برداری نشده است. تنها بخشی از این مسیر اوایل دهه ۹۰ زیرسازی شد، ولی به آسفالت نرسید. در مقطعی پروژه کامل تعطیل شد و از سال گذشته که دوباره کارگاه عمرانی آن راه افتاد، نیازمند تأمین اعتبار است. سنت برگزاری مراسم نمادین کلنگ‌زنی هم جزوی از پرونده این آزادراه بوده، تاجایی که تاکنون سه بار کلنگ‌زنی شده و چندین‌بار موعد افتتاح برای آن تعیین شده است. رئیس دولت دهم یک‌بار هم‌زمان با آغاز دهه کرامت در سال ۸۹ در محور قم، کلنگ این آزادراه را بر زمین زد و از آن به‌عنوان نگین آزادراه‌های کشور یاد کرد. در خراسان نیز محمود صلاحی، سکان‌دار استانداری خراسان‌رضوی در دولت محمود احمدی‌نژاد، کلنگ این آزادراه را در مسیر سبزوار به نیشابور بر زمین زد. بار سوم نیز در دولت روحانی برای آغاز این پروژه از محور نیشابور کلنگ‌زنی شد. از ۹۰۰ کیلومتر این آزادراه، ۳۵۰ کیلومتر به محور خراسان‌رضوی برمی‌گردد و ۶۰۰ کیلومتر دیگر به استان قم و سمنان. جالب اینکه در محور قم ۱۵۰ کیلومتر از این آزادراه در حدفاصل قم-گرمسار آماده شده، اما در استان ما پروژه معطل مانده است.

افتتاح پروژه با اعتبار دولتی نیم‌قرن زمان می‌خواهد!

بین انبوه پروژه‌های زمین‌مانده، پروژه‌های ریلی مشهد، سردمدار طرح‌های خاک‌خورده و معطل‌مانده‌اند. پروژه‌ای در ایستگاه مطالعه توقف کرده، دیگری در فاز اول رهاشده، بلاتکلیف‌ماندن در فایناس‌های مالی هم بماند که سرنوشت چند پروژه ریلی دیگر شهرمان با این بهانه به فراموشی و اغما سپرده شده است.

در این بین، وعده احداث راه‌آهن مشهد-بجنورد-گرگان از سال ۸۴ مطرح شد و درنهایت فروردین‌ماه سال ۸۵ در فهرست مصوبات دولت قرار گرفت. جالب اینکه دولتمردان آن‌قدر از اهمیت این پروژه سخن می‌گفتند که دولت احمدی‌نژاد در دور اول سفر استانی خود به خراسان‌رضوی، یک‌بار این پروژه را مصوب کرد و دوباره در دور دوم سفر استانی هیئت دولت به استان گلستان، این پروژه را در فهرست مصوبات قرار داد، پروژه‌ای که دو بار مصوب شد و تاجایی که جا داشت در بوق و کرنا کردند، تا پایان دولت دهم حتی یک‌ریال هم اعتبار نگرفت. حالا میراث وعده‌های احمدی‌نژاد همچنان بر دوش دولت روحانی مانده است و مردم چشم‌انتظار افتتاح این پروژه‌ها هستند.

روحانی برای این مصوبه دولت قبل، در سفر استانی به گلستان وعده تأمین اعتبار داد. بر این اساس در بودجه سال ۹۶ یک میلیارد و ۴۷۰ میلیون تومان اعتبار مصوب شد که این رقم در حد به‌روزرسانی مطالعات طرح هم نبود. در لایحه بودجه ۹۷ نیز که دو روز گذشته به مجلس ارائه شد، ۷۰۰ میلیون تومان برای این پروژه ردیف اعتبار گنجانده شده است. بدیهی است که با این ارقام پروژه ریلی مشهد-بجنورد-گرگان راه نخواهد افتاد. چندی پیش علی قربانی، نماینده مردم بجنورد در مجلس شورای اسلامی، آب پاکی را روی دست چشم‌انتظاران این پروژه ریخت. او در گفتگویی با ایسنا اعلام کرد: «قرار بود پروژه ریلی مشهد-بجنورد-گرگان ۸۵ درصد از طریق فاینانس سرمایه‌گذار چینی و ۱۵ درصد نیز از سوی آستان قدس لحاظ شود که تاکنون همه چیز روی کاغذ بوده و عملا کسی پای کار نیامده است. از طرفی اگر با اعتبارات دولتی قرار باشد این پروژه اجرا شود، ۵۰ تا ۱۰۰ سال زمان خواهد برد.»

■

موعد افتتاح مترو مشهد-گلبهار رد شد، پروژه به نیمه هم نرسید

می‌گفتند گلبهار را برای سرریز جمعیت مشهد در نظر گرفته‌اند. می‌خواهند امکانات را توسعه دهند تا راه مشهدی‌ها به آن باز شود؛ حتی بخشی از سهمیه مسکن مهر مشهد را هم بردند در گلبهار بنا کردند. وعده‌ها زیاد بود و وسوسه‌برانگیز. تعدادی از مردم مشهد به گلبهار رفتند به این امید که با کشیده‌شدن خط مترو، آسان و ارزان این فاصله را طی کنند، اما رویاها سراب بود و نه‌تنها موج علاقه‌مندان برای رفتن به گلبهار خوابید، بلکه از دو سال گذشته مهاجرت معکوس مسکن مهرنشینان این شهر و سایر ساکنان جدید را هم شاهد هستیم.

مطالعات پروژه احداث مترو مشهد-گلبهار از سال ۸۳ آغاز شد و در سال ۸۶ مصوبات آن توسط شورای ترافیک کشور و استان به تصویب رسید. قرار بود طول این خط مترو ۴۰ کیلومتر باشد که مشهد را به گلبهار وصل کند. جالب اینکه وعده افتتاح آن تا سال ۹۶ بارها از زبان مسئولان جاری شد. برای اجرای این پروژه، فازبندی چندمرحله‌ای انجام شد. مجموع اعتبار موردنیاز برای این پروژه هزار و ۱۰۰ میلیارد تومان برآورد شده که در بودجه ۹۷ ردیفی معادل ۱۵ میلیارد تومان برای این خط مترو در نظر گرفته شده است. با هزینه‌های زیاد ساخت هر کیلومتر از مسیر مترو و بودجه‌ای که برای آن پیش‌بینی شده است، سال آینده هم شاهد افتتاح این پروژه نخواهیم بود.

■

پروژه ۱۴ ساله برقی‌سازی خط مشهد-تهران

بین پروژه‌های ریلی مشهد، به تنها پروژه‌ای که می‌توان امید داشت، برقی‌سازی راه آهن مشهد-تهران است. هرچند این پروژه ۱۴ سال بلاتکلیف بوده و جزو مصوبات برزمین‌مانده دولت احمدی‌نژاد است، دولت دوازدهم در لایحه بودجه ۹۷ ردیف بودجه ۸۵ میلیارد تومانی برای آن در نظر گرفته است. درصورت خوش‌قولی دولتمردان در تخصیص این بودجه، رویِ‌رویل افتادن پروژه برقی‌سازی قطار مشهد-تهران زودتر از سایر پروژه‌ها خواهد بود. ناگفته نماند که مدیرعامل راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران دوماه پیش درباره قرارداد برقی‌کردن خط آهن تهران- مشهد از رفع مشکلات موجود در این پروژه خبر داده بود.

■

نیم‌قرن شخم‌زنی بی‌نتیجه در بافت اطراف حرم

طرح‌های توسعه و احیای بافت پیرامون حرم رضوی از دهه ۵۰ که به‌دستور ولیان استاندار وقت خراسان‌رضوی کلید خورد تا به امروز که چند طرح دیگر اجرا شده، حاصلی جز آشفتگی و نابودی این بافت کهن نداشته است؛ درعین‌حال طرح توسعه را نمی‌توان به شکل نیمه‌کاره رها کرد. تنها ردیفی که از اعتبار آن می‌توان برای طرح احیای بافت پیرامون حرم رضوی بهره گرفت، مربوط به ردیف اعتبار بافت‌های فرسوده شهری است. در لایحه بودجه ۹۷ با دو عنوان نوسازی بافت‌های فرسوده و حاشیه کلان‌شهرها و بافت‌های فرسوده شهری ردیف بودجه پیشنهادی گنجانده شده است که البته این ردیف‌ها برای مشهد اختصاصی نیستند و استان‌های دیگر هم سهم می‌برند. بعد از ابلاغ بودجه‌ها می‌توان رقم دقیق سهم مشهد را اعلام کرد. با فرض اختصاص رقمی از این اعتبار هم، آنچه مسلم است اینکه طرح پیرامون حرم رضوی به این زودی‌ها سامان نخواهد گرفت.

■

ساخت پروژه مرکز انتقال خون از یک دهه گذشت

در سوز زمستان و گرمای طاقت‌فرسای تابستان، هیچ‌روزی نیست که پایگاه‌های اهدای انتقال خون مشهد، خالی از مراجعان مردمی برای اهدای رایگان خون باشند. داوطلبانه و انسان‌دوستانه هرزمانی برای اهدای خون می‌شتابند و حتی در مواقع بحران و حوادثی که مصدومان و بیماران نیازمند خون باشند، جلوی پایگاه‌های اهدا صف می‌بندند. همت مردمی را بگذاریم کنار همت مسئولان که از ۱۱ سال پیش باتوجه‌به ضرورت و نیاز به مرکزی برای پالایش انتقال خون، پروژه‌ای را در دولت نهم مصوب کرد، اما وقتی به حساب و کتاب بودجه رسید، این پروژه رها شد. از فاصله تصویب تا اجرای عملیات ساخت دو سال طول کشید و حالا ۹ سالی می‌شود که در گیرودار عملیات ساخت است. در این پروژه که به نام «بزرگ مرکز انتقال خون شمال شرق کشور» کلید خورد، بخش‌های فراوری خون، سردخانه، آزمایشگاه، اهداکنندگان و یک پایگاه اهدای خون در نظر گرفته شده است. درعین‌حال، بعداز گذشت یک دهه، هنوز به پیشرفت بیش از ۳۰ درصد نرسیده است. درست یک سال پیش، کمیسیون ماده ۲۷ برای مشارکت بخش خصوصی در این پروژه تشکیل و بحث ورود سرمایه‌گذار نهایی شد، اما با این امتیاز هم پروژه تکانی نخورد و همچنان خاک می‌خورد. براساس برآوردهای مالی صورت گرفته برای این پروژه، حداقل ۲۵ میلیارد تومان نیاز است و این مسئله درحالی است که در لایحه بودجه، دولت اعتباری برای آن در نظر نگرفته است.

■

کتابخانه مرکزی مشهد ۲۱ سال در گیرودار احداث

عمر مفید ساختمان در ایران بین ۳۰ و درنهایت ۴۰ سال اعلام می‌شود. اگر فقط با همین داده بخواهیم از کتابخانه مرکزی مشهد صحبت کنیم، چیزی به کلنگی‌شدنش باقی نمانده است و درعین‌حال خبری از تکمیل آن نیست. زمانی ۱۶۰ نقص و ایراد فنی این ساختمان خبرساز شد و تکمیل آن را درگرو این ایرادها اعلام کردند. زمان گذشت و وعده‌های افتتاح سال‌به‌سال تمدید شد؛ آخرین وعده هم سال ۹۷ اعلام شد.

براساس گفته‌های حسین اکبری، مدیرکل کتابخانه‌های عمومی استان خراسان‌رضوی، بین ۱۲ تا ۱۴ میلیارد تومان برای تکمیل این پروژه و ۱۰ میلیارد تومان برای تجهیز آن اعتبار لازم است که درصورت تأمین اعتبارات آن تا سال آینده افتتاح خواهد شد. با وضعیت فعلی بودجه‌های دولتی و کاهشی که در ردیف‌های عمرانی بودجه ۹۷ شاهدیم، آینده این پروژه نیز همچنان در هاله‌ای از ابهام است.

■

بحران آب در کنار بحران اعتبار

شاید در بحبوحه کمبود اعتبارات دولتی، خیلی از ردیف‌ها و پروژه‌ها را با توجیه و دلیل بتوان خط زد، اما بحران آب مشکل ساده‌ای نیست که دیده نشود؛ آن هم در خراسان که با هجدهمین سال متوالی خشک‌سالی دست‌وپنجه نرم می‌کند. براساس آماری که مدیرکل بحران استانداری خراسان‌رضوی به خبرنگار ما اعلام می‌کند، خشک‌سالی ۹۸ درصد این خطه را فراگرفته است و در حال حاضر فقط کمتر از ۲ درصد استان خراسان‌رضوی در وضعیت عادی (نرمال) قرار دارد. این آمار درحالی ارائه می‌شود که سال‌هاست اعتبار موردنیاز برای طرح‌های مدیریت آب را دراختیار نداریم. خیلی از روان‌آب‌ها از استان به‌سمت مرزهای کشور همسایه خارج می‌شود، بدون اینکه بتوان بهره‌ای از آن برد. طرح‌های آبخیزداری و آبخوان‌داری می‌توانند صدها میلیون مترمکعب آب برای خراسان‌رضوی استحصال کنند، اما اعتباری برای اجرای آن‌ها نیست. قنات‌هایی که باید احیا شوند، شبکه‌های آب‌رسانی که نیاز به رفع فرسودگی دارند، طرح‌های کشاورزی نوین برای استفاده بهینه آب که نیازمند ایجاد زیرساخت‌هاست، همه و همه اعتبار می‌خواهند. در لایحه بودجه ۹۷ هرچند برای آبرسانی از سد دوستی و ارداک به مشهد و تأسیسات شبکه آب و فاضلاب ردیف‌های جداگانه پیش‌بینی شده است، برای سایر طرح‌ها بودجه‌ای ردیف نشده است. در ردیف اعتبار جداگانه‌ای نیز ۲ میلیارد تومان برای مطالعه و اجرای سامان‌دهی رودخانه مرزی خراسان‌رضوی گنجانده شده است که البته این میزان، کفاف طرح‌های برزمین‌مانده مدیریت آب در استان را نمی‌دهد.

■

پروژه‌های مصوب برای مشهد ۲۰۱۷ هم اجرا نشدند

درکنار پروژه‌های پیر، پروژه‌های مصوب دیگری هم برای مشهد طی سال‌های گذشته تصویب شده که اجرایی نشده‌اند؛ پروژه‌های مصوب برای مشهد ۲۰۱۷ به‌عنوان «مشهد پایتخت فرهنگ اسلامی» از جمله این موارد به شمار می‌روند. این پروژه‌ها در ستاد عمرانی مشهد ۲۰۱۷ که در وزارت راه تشکیل شد، مصوب شدند. پروژه کریدور فرهنگی-تاریخی مشهد، کریدور مشهد-توس با ساخت آزادراه، مرمت و بهینه‌سازی آثار تاریخی مشهد و تأمین بودجه استادیوم‌های مشهد از جمله ۱۰۷ پروژه عمرانی مصوب برای مشهد ۲۰۱۷ به شمار می‌روند. اعتبار موردنیاز به‌منظور اجرای تمام پروژه‌های مصوب برای مشهد، پایتخت فرهنگ اسلامی به رقم بیش از هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان می‌رسد که این رقم در توان دولتی‌ها نیست و شاید فقط به امید مشارکت بخش خصوصی بتوان برای اجرایی‌شدن این پروژه‌ها چشم دوخت. در لایحه بودجه سال ۹۶ در دو ردیف مستقل به نام اعتبارات موضوع رویداد مشهد ۲۰۱۷ و مشهد، پایتخت فرهنگ اسلامی در مجموع ۳۴ میلیارد تومان گنجاندند. درعین‌حال از ابتدای سال جاری تاکنون هنوز اعتبار ۳۴ میلیارد تومانی برای پروژه‌های مشهد ۲۰۱۷ محقق نشده است. از طرفی باوجود زمین‌ماندن این پروژه‌های مصوب برای مشهد پایتخت فرهنگ اسلامی، در لایحه بودجه ۹۷ نیز هیچ اعتباری برای آن‌ها نیامده که با این روند، پرونده اجرای این پروژه‌ها فعلا بسته شده است.

■

انتظار ۲۳ ساله برای تکمیل مرکز فرهنگیان

ماجرای ۲۳ ساله‌شدن ساخت «مرکز فرهنگی و رفاهی فرهنگیان» در مشهد نیز همان داستان پرآب چشمی را دارد که برای پروژه‌های زمین‌مانده دیگر گفته شد. مشکل، بودجه است و اعتبارات قطره‌چکانی. ساختمان دوازده طبقه آموزش‌وپرورش خراسان‌رضوی که سنگ‌بنای آن دو دهه قبل گذاشته شد و احداث آن در عرصه ۱۶ هزار مترمربعی به مساحت ۲۱ هزار مترمربع آغاز شد، با گذشت این همه سال هنوز نیمه‌کاره مانده است. پیشرفت فیزیکی آن ۷۵ درصد اعلام شده و اتمام آن درگرو تأمین اعتبارات است. زمانی بحث انتقال ساختمان مرکزی آموزش‌وپرورش از میدان شهدا به این ساختمان مطرح بود.

سیدجواد حسینی، مدیرکل سابق آموزش و پرورش خراسان رضوی، این جایگزینی را مطرح کرد. به گفته وی، ساختمان فعلی اداره کل آموزش‌وپرورش خراسان‌رضوی به‌دلیل نزدیکی به میدان شهدا و واقع‌بودن در مرکز شهر بار ترافیکی زیادی دارد. ازطرفی به‌دلیل نزدیکی به مضجع شریف امام‌رضا(ع)، این ساختمان می‌تواند برای اسکان زائران معلم استفاده شود و ساختمان نیمه‌تمام فرهنگی رفاهی معلمان واقع در بولوار فارغ‌التحصیلان مشهد، گزینه جایگزین آن باشد. درعین‌حال بلاتکلیفی ساخت ساختمان مرکز فرهنگیان، پرونده جابه‌جایی ساختمان آموزش‌وپرورش استان را بست.

■■■

پروژه‌هایی که اسم بردیم، تمام پروژه‌های نیمه‌تمام مشهد نیستند، مشتی نمونه خروار مصوبات و طرح‌های برزمین‌مانده هستند. به بزرگ‌ترین و مهم‌ترین پروژه‌ها شد که مشمول بودجه‌های دولتی می‌شوند. دراین‌بین، پروژه‌های شهری هم هستند که از ادوار گذشته مدیریت شهری آغاز شده و نیمه‌کاره مانده‌اند. قطار شهری مشهد، یکی از همین پروژه‌هاست که تأمین بودجه آن به‌عهده مدیریت شهری است و کمک‌های دولتی در این بخش محدود است. باوجود نیاز به اعتبار چندهزار میلیاردی برای پروژه قطار شهری مشهد، ردیف بودجه‌ای که دولت در سال جاری برای این منظور پیش‌بینی کرده است، ۵۵ میلیارد تومان است. براساس مطالعاتی که در قطار شهری مشهد انجام شده، برای تکمیل خط ۲ قطار شهری و راه‌اندازی و تجهیز خط ۳ قطار شهری به بیش از ۱۰ هزار میلیارد تومان اعتبار نیاز است.

نگاهی به اهم پروژه‌های عمرانی مشهد که مشمول زمان شده‌اند

عنوان پروژه	تقویم زمانی	وضعیت	میزان اعتبار لازم	اعتبار در بودجه ۹۷
آزادراه حرم تا حرم	۸۹ کلنگ‌زنی	پیشرفت نداشته است	بیش از ۲۰۰ میلیارد تومان	۳ میلیارد تومان
مترو مشهد-گلبهار	۸۶ آغاز عملیات	در فاز اول اجرا	هزار و ۱۰۰ میلیارد تومان	۱۵ میلیارد تومان
برقی‌سازی قطار مشهد-تهران	۸۲ مصوب شد	تنظیم قرارداد اولیه	نیاز به ۲ میلیارد یورو فایناس	۸۵ میلیارد تومان
بیمارستان امداد و نجات	(دهه ۷۰ دستور رهبری)	پیشرفت فقط ۱۲ درصد	بیش از ۱۰۰ میلیارد تومان	۲۰ میلیارد از طریق تسهیلات و صندوق توسعه
راه آهن مشهد-بجنورد-گرگان	مصوبه سفر استانی دولت نهم	بلاتکلیف	۸۵ درصد از طریق فایناس مالی تامین شود	۷۰۰ میلیون تومان
کتابخانه مرکزی مشهد	۷۵ آغاز پروژه	۲۱ سال بلاتکلیف	۱۲ میلیارد تومان	-
پروژه مرکز انتقال خون	۸۶ آغاز عملیات	۳۰ درصد پیشرفت	۲۵ میلیارد تومان	-
بهسازی بافت فرسوده و حاشیه کلان‌شهرهای مذهبی	بیش از چهار دهه	پروژه‌های نیمه‌کاره و رها شده	رقم کلی پیش‌بینی نشده است	برای سه شهر مذهبی کشور ۱۰۰ میلیارد تومان
پروژه‌های آب	دو دهه	طرح‌های زمین‌مانده آب	سقف نامحدود	در ۶ ردیف برای سامان‌دهی رودخانه‌ها، آبرسانی از سد دوستی و ارداک و تاسیسات آب بودجه پیش‌بینی شده